

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Veikkaus pitää esityksen yleisiä tavoitteita kustannussäästöjen ja tehokkuuden lisäämisestä julkisissa hankinnoissa kannatettavana. Tavoitteisiin pääsemiseksi valitut toimenpiteet, kuten hankintojen suunnitteluvaiheeseen kohdistuvan sääntelyn lisääminen ja hankintayksikön harkintavallan kaventaminen hankintakokonaisuuden määrittelyn osalta, ovat kuitenkin omiaan lisäämään hankintamenettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa ja prosessikuluja eivätkä kaikilta osin edistä asetettuja tavoitteita.

Sen sijaan velvoittavan sääntelyn lisääminen esimerkiksi laajentamalla pakollisia poissulkuperusteita ja selkeyttämällä ja yksinkertaistamalla sääntelyn kohdentumista alihankintaketjuun vastaa toimenpiteinä esityksen tavoitteeseen vastuullisuusnäkökulmien korostamisesta hankinnoissa.

Veikkaus pitää tärkeänä, että tulevasta hallituksen esityksestä järjestetään avoin lausuntokierros.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Hankintojen suunnitteluun liittyvät velvoitteet, kuten uudelleenkilpailutusvelvoite, jos tarjouksia on saatu vain yksi sekä toteuttaa eräät hankintojen valmisteluvaihetta koskevat velvoitteet eivät tehokkaasti tai kohdennetusti vastaa tavoitteeseen edistää hankintojen toteuttamista

tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että hankintayksiköiden tarpeet tulevat kustannustehokkaasti katettua, ja kilpailu julkisissa hankinnoissa lisääntyy.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

65 §: Veikkaus katsoo markkinakartoituksen järjestämisen olevan keskeinen osa onnistuneen hankinnan valmistelua ja käyttää sitä jo nykyisellään laajasti, etenkin merkittävässä hankinnoissa. Pakottavan sääntelyn ulottaminen hankinnan valmisteluvaiheeseen voi lisätä markkinavuoropuhelun käyttöä. Lakiehdotuksen valmistelutyössä tulisi kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota hankintayksikön näyttötaakkaan ja sääntelyn täsmällisyyteen, sillä 65 §:n oikeusvaikutukset ulottuvat ehdotuksessa myös mahdolliseen uudelleenkilpailutusveloitteeseen sekä hankinnan jakamiseen osiin. Sääntelyn perusteella tulisi siis olla selvää, milloin hankintayksikkö on asianmukaisesti täyttänyt markkinavuoropuheluun liittyvät veloitteensa vedotakseen siihen 75 §:n tai 125 §:n mukaisissa tilanteissa. Hankintayksiköllä tulisi edelleen säilyä harkintavalta siltä osin, jos ja missä laajuudessa markkinavuoropuhelu on tarkoituksenmukaista käydä ja miten vastaanotettuja kommentteja huomioidaan hankinnan vaatimuksissa.

75 §: Lähtökohtainen hankinnan jakamisvelvoite yhdistettynä valituskiellon kumoamiseen on ongelmallinen. Ehdotukseen sisältyy lukuisia, tulkinnanvaraisia ja sisällöltään epäselviä poikkeuksia, jotka näin ollen tekevät veloitteen soveltamisalasta marginaalisen, lisäten samalla ko. perusteeseen liittyvää valitusriskiä.

125 §: Veikkaus, lukuisten muiden lausunnonantajien tavoin, pitää ehdotettua veloitetta kilpailuttaa hankinta uudelleen, mikäli hankintayksikkö vastaanottaa yhden tarjouksen, epätarkoituksenmukaisena ja tarpeettomana. On todennäköistä, että uudelleenkilpailutus motivoi ainoaa tarjoaja hinnankorotukseen eikä muutoin saavuta lisääntynyttä kilpailua tai tehokkuutta. Kyseinen säännös olisi EU-tasolla poikkeuksellinen.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistususuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Veikkaus katsoo, että vakuutuksen salliminen näyttönä poissulkuperusteiden soveltumattomuudesta rikosrekisteriotteen sijaan keventäisi sekä tarjoajayritysten että hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ja voisi osaltaan nopeuttaa hankintaprosessin läpivientä, sillä odotusajat

rikosrekisteriotteiden saamisessa ovat ajoittain merkittäviä. Tämä myös yhdenmukaistaisi menettelytavat siltä osin, että jo nykyisellään joidenkin ulkomaisten tarjoajien osalta vakuutus on hyväksyttävä näyttönä sikäli, kun sijoittautumismaa ei myönnä hankintamenettelyotteita. Ehdotuksen jatkotyöstössä on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän seikkaperäiseen ohjeistukseen hyväksyttävän vakuutuksen muodon ja sisällön osalta.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Lumiaho Vilma
Veikkaus Oy